

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Eindresultaten enquête netwerkbijeenkomst participatie

Kennisknooppunt Participatie

Datum	Mei 2022
Status	Openbaar

1 Aanleiding, methode en resultaten enquête

1.1 Achtergrond

Het kennisknooppunt Participatie (hierna: kennisknooppunt) heeft een internet-enquête gehouden om de behoefte te peilen voor het houden van een netwerkbijeenkomst in 2022. Tijdens deze bijeenkomst komen participatie onderwerpen aan de orde die voor zowel mensen uit de praktijk als voor onderzoekers van belang, actueel en interessant zijn.

Het kennisknooppunt heeft in 2021 de eerste kennisagenda participatie gepubliceerd. Deze agenda had als doel om een leidraad en stimulans te zijn voor het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek, de kennishiaten in de participatiepraktijk te laten onderzoeken, interactie tussen onderzoek en praktijk op het gebied van participatie te stimuleren en het netwerk rond participatie te versterken.

Met verschillende activiteiten wil het kennisknooppunt in 2022 de kennisagenda participatie aanscherpen en ontwikkelen zodat deze goed aansluit bij bestaand onderzoek en de praktijk van de participatieprofessional. Het organiseren van een netwerkbijeenkomst voor professionals die zich bezighouden met participatie in de praktijk, of onderzoek doen naar participatievraagstukken zou kunnen bijdragen aan de gestelde doelen.

Voordat wordt besloten om de netwerkbijeenkomst participatie te organiseren heeft het kennisknooppunt onderzocht of hier behoefte aan is vanuit de praktijk en het onderzoek. Bovendien zijn de meer specifieke wensen voor een netwerkbijeenkomst opgehaald.

De behoefte is achterhaald door het houden van een internet-enquête. In april 2022 werd verslag gedaan van de voorlopige resultaten uit de eerste ronde die werd uitgezet. Dit verslag presenteert de eindresultaten van de enquête. De responses uit de tweede ronde zijn toegevoegd.

1.2 Methode

Om inzicht te krijgen in de behoefte en wensen vanuit de praktijk voor de netwerkbijeenkomst heeft het kennisknooppunt in twee rondes een online-enquête gepubliceerd. Er werden in totaal 12 vragen gesteld (zie bijlage). Ronde 1 werd gepubliceerd op 15 maart 2022 en verspreid via LinkedIn, Twitter en e-mail. Ronde 2 werd gepubliceerd op 25 april 2022 en verspreid via e-mail. Een tweede ronde was nodig omdat in ronde 1 de respons van onderzoekers sterk ondervertegenwoordigd was. De resultaten van deze enquête worden benut om te bepalen of er vanuit de praktijk genoeg animo en commitment is om over te gaan tot het organiseren van een netwerkbijeenkomst rondom het netwerk van participatieprofessionals. De enquête is in de periode 15 maart tot 4 april 2022, en van 25 april tot 12 mei 2022 in totaal ingevuld door 95 respondenten. Zij zijn voornamelijk afkomstig uit de publieke sector (49%), private sector (16%) en universiteiten (15%).

1.3 Resultaten en interpretatie

Uit de enquêteresultaten (zie bijlage) kan worden afgeleid dat respondenten behoefte hebben aan een netwerkbijeenkomst voor het vakgebied participatie, 58% van de respondenten zou zeker deelnemen, 39% overweegt om deel te nemen als deze bijeenkomst wordt georganiseerd. Dit levert 92 mogelijke deelnemers op. Wat betreft het vervullen van

verschillende rollen tijdens de bijeenkomst hebben 19 respondenten aangegeven te willen bijdragen als medeorganisator, en 33 respondenten aangegeven te willen bijdragen als spreker op de bijeenkomst.

De belangrijkste redenen om deel te nemen aan de netwerkbijeenkomst zijn volgens de respondenten:

- het kennisnemen van nieuwe methoden, theorieën en praktische handvatten op het gebied van participatie (74%),
- het in contact komen met participatieprofessionals uit de praktijk (60%) en
- het opbouwen van een landelijk netwerk van participatieprofessionals (53%).

Met het toevoegen van respondenten die werkzaam zijn bij kennisinstellingen is het percentage dat onderzoeksresultaten wil presenteren gestegen van 10% naar 22%.

Het inhoudelijke programma is belangrijk voor de respondenten, waarbij er volgens hen ruimte zou moeten zijn voor diepgang in de thema's (74%) en kennisoverdracht tussen onderzoek en praktijk (66%). Hiermee vergeleken vinden zij genoeg tijd om te netwerken een stuk minder belangrijk (36%).

Veelgenoemde thema's die volgens de respondenten aan bod moeten komen zijn:

- inclusiviteit en representativiteit,
- de kosten en baten van het voeren van een participatieproces,
- de rol van participatie bij transitieopgaven,
- voortuitblikken naar de participatie in de Omgevingswet,
- vakmanschap van de participatieprofessional en
- de rol van politiek.

Met deze enquêteresultaten ligt er volgens het kennisknooppunt een goede basis om het organiseren van de netwerkbijeenkomst verder in gang te zetten en vorm te geven de komende periode.

1.4

Vervolgstappen

De resultaten van de enquête hebben geholpen om de behoeften en wensen van geïnteresseerden in de bijeenkomst inzichtelijk te maken. Uit deze enquête zijn verschillende vervolgstapen gekomen die zullen worden opgepakt door het kennisknooppunt.

1. In de enquête konden respondenten contactgegevens achterlaten om op de hoogte te worden gehouden van activiteiten van het kennisknooppunt en de resultaten van de enquête. De additionele contactgegevens van respondenten worden toegevoegd aan de maillijst nieuwsflits kennisknooppunt participatie en de enquêteresultaten van de netwerkbijeenkomst toegestuurd aan geïnteresseerden.
2. Uit de groep respondenten die heeft aangegeven te willen mee-organiseren of willen spreken worden verschillende personen benaderd door het kennisknooppunt om verdere invulling van deze rol te verkennen.
3. Het mede-organiseren (zowel financieel, facilitair en inhoudelijk) van de bijeenkomst, waarbij wordt gemikt op het houden van de bijeenkomst in het najaar van 2022. Het kennisknooppunt streeft er nadrukkelijk naar om de bijeenkomst samen met nog één ministerie, één universiteit en één hogeschool te gaan organiseren.

Bijlage

Resultaten enquête - Inventariseren van de behoeften voor een netwerkbijeenkomst Participatie

Toelichting

De enquête bestond uit 12 vragen. Drie vragen zijn niet opgenomen in deze bijlage. Het betreffen de vragen:

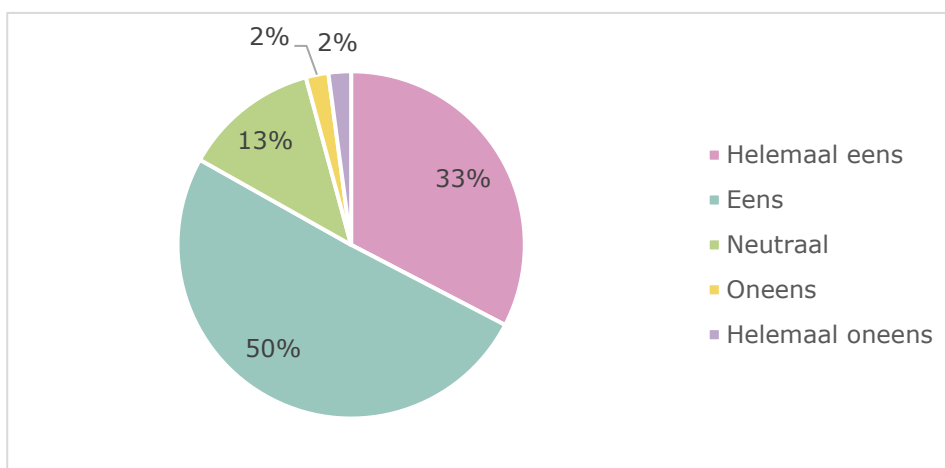
- Heeft u aanvullende vragen of opmerkingen met betrekking op de netwerkbijeenkomst participatie (open vraag)?
- Ik wil ik graag op de hoogte worden gehouden van (meerdere antwoorden mogelijk):
  - De uitslag van deze enquête
  - De netwerkbijeenkomst participatie
  - De activiteiten van het kennisknooppunt Participatie (maximaal 1 bericht per maand)
- Om mij hiervan op de hoogte te houden kunt u mij bereiken op het volgende emailadres (open vraag).

Deze vragen zijn te persoonlijk van aard om in deze rapportage op te nemen. De uitslag van de andere vragen worden hier ongewijzigd weergegeven.

De enquête is in de periode 15 maart tot 4 april 2022 ingevuld door 70 respondenten. In de periode 25 april tot 12 mei 2022 is de enquête ingevuld door 25 additionele respondenten. Hiermee komt het totale aantal respondenten op 95.

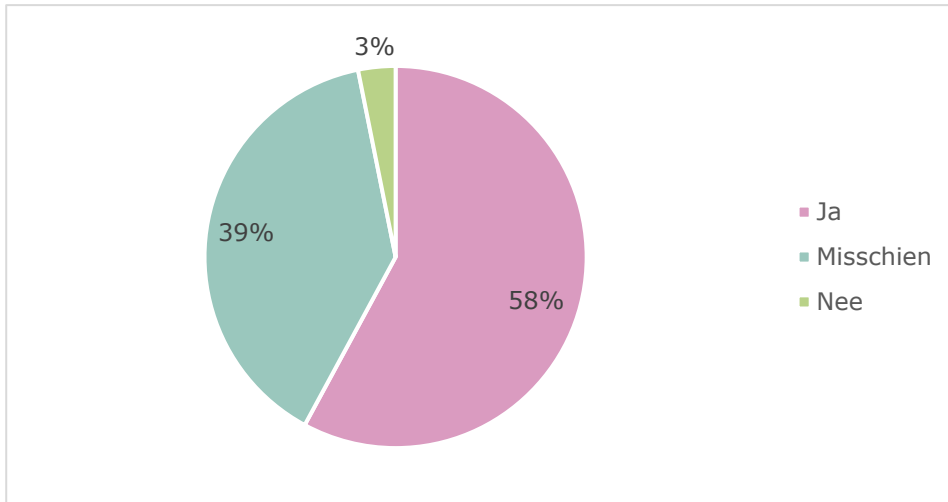
Vraag 1

Ik heb behoefte aan een netwerkbijeenkomst participatie, waarbij onderzoek en praktijk gezamenlijk vraagstukken in het participatiedomein agenderen.

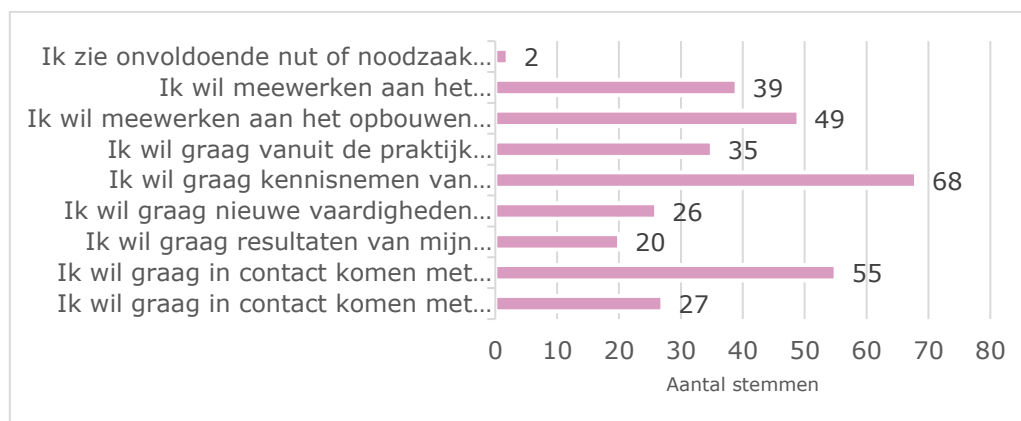
Vraag 2

Wanneer het kennisknooppunt deze netwerkbijeenkomst organiseert ben ik van plan om deel te nemen.

Vraag 3

Wat zijn redenen voor u om deel te nemen aan een netwerkbijeenkomst? (meerdere antwoorden mogelijk).

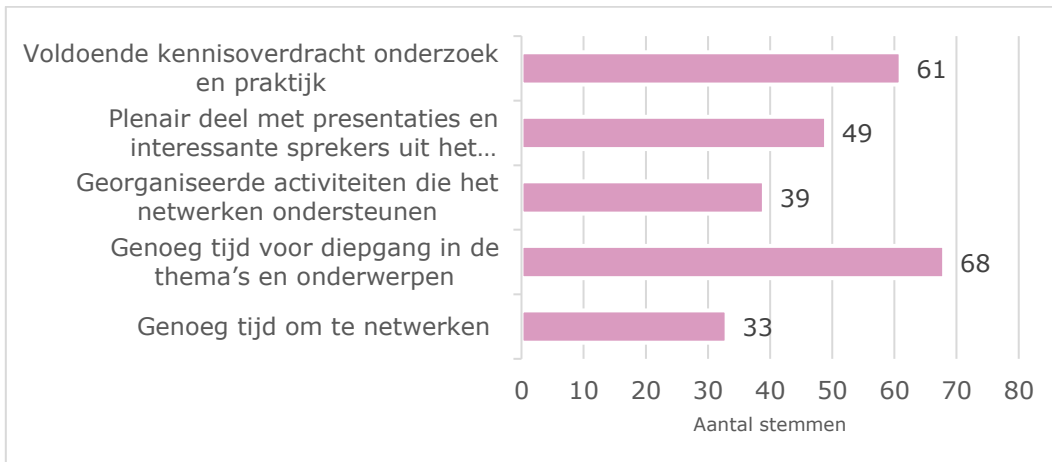

De antwoorden volledig uitgeschreven:

- Ik zie onvoldoende nut of noodzaak voor een netwerkbijeenkomst
- Ik wil meewerken aan het ontwikkelen van het vak participatie, bijvoorbeeld door de opleidingsmogelijkheden te ontwikkelen
- Ik wil meewerken aan het opbouwen van een landelijk netwerk van participatieprofessionals
- Ik wil graag vanuit de praktijk vragen, dilemma's of kwesties inbrengen en nagaan of die onderzocht moeten of kunnen worden
- Ik wil graag kennisnemen van nieuwe methoden, theorieën of praktische handvatten.
- Ik wil graag nieuwe vaardigheden opdoen (via o.a. workshops)
- Ik wil graag resultaten van mijn onderzoek kunnen presenteren
- Ik wil graag in contact komen met professionals die veel praktijkervaring hebben
- Ik wil graag in contact komen met onderzoekers

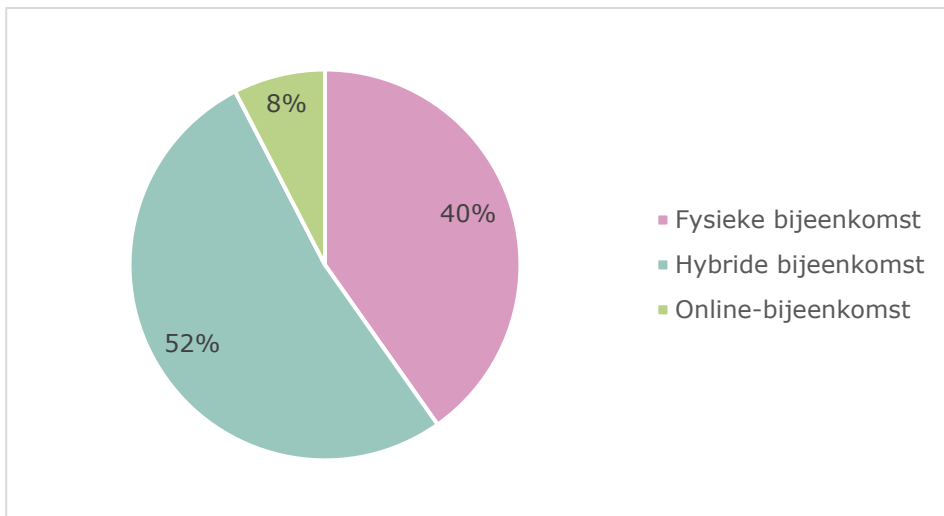
Vraag 4

Wat vindt u op de netwerkbijsamenkomst belangrijke onderdelen? (meerdere antwoorden mogelijk).

Vraag 5

In welke vorm zou deze netwerkbijsamenkomst volgens u moeten plaatsvinden?

Vraag 6

De volgende participatie onderwerpen zie ik graag terug bij de netwerkbijsamenkomst. (Open vraag).

- Participatie bij energiearmoede doelgroepen.
- Mogelijke keerzijden van participatie (kritisch bevragen wanneer inzet wel of niet relevant is en waar participatie wel of niet een oplossing voor is). Omgaan met weerstand en conflict (geen bedreiging, maar kans om juist daar waar het schuurt tot betere oplossingen te komen).
- Omgang met sociaal/publiek ondernemerschap.
- Vanuit (...) hebben we onderzoek gedaan naar participatie georganiseerd door private initiatiefnemers, een praktijk die met de komst van de nieuwe

Omgevingswet gemeengoed zal worden, maar waarvoor zowel publieke als private partijen nog onvoldoende op zijn voorbereid. Er is nog veel te leren wat betreft dilemma's en uitdagingen op dat gebied.

- Politiek en participatie.
- Monitoring van participatie, verbinden inwonerinitiatieven en transitieopgaven, participatie in relatie tot onzekerheid (bv klimaatscenario's), Citizen Science.
- Procesontwerp, gespreksvoering, conflicthantering, rol van bestuur in processen.
- Kosten en baten van participatie.
- Participatie/representatie van mensen met een lage SES én aanvullende problemen, omgaan met weerstand en conflicten (energietransitie), samenwerking en rolverdeling in de quadruple helix.
- Conflict / ongelijkheid / uitsluiting / postpolitiek.
- Capaciteitsproblemen bij gemeenten, verdeling van lusten en lasten tussen gemeenten binnen RES-regio's, verschillen in lokaal optimum van participatieniveau (moet er wel altijd gestreefd worden naar zo hoog mogelijk op de participatieladder), meerwaarde van narratief onderzoek (Sprockler) in de energietransitie met als voorbeeld RES-regio Drenthe.
- Hoe wordt participatie gevangen in de IJzeren Kooi van het lokale bestuur? In welke mate vormen participatieprofessionals het participatieproces in de procedurele mal van het gemeentebestuur?
- De affectieve/ emotionele aspecten van participatie.
- Ervaringen van professionals vanuit dagelijkse praktijk. Motivaties voor deelname aan participatie en ervaren knelpunten.
- Welke barrières leven er bij politiek en ambtenarij?
- Ervaringen met burgerfora; pogingen groepen met achterstand erbij te betrekken.
- Conflictbemiddeling, meerwaarde van conflict voor democratisering, omgaan met 'lastige individuen'.
- Co-design en omgevingswet.
- Vakmanschap.
- Uitdaagrecht.
- Monitoren en evalueren, verhouding participatieve democratie en vertegenwoordigende democratie (en het monitoren/ evalueren hoe dit uitpakt in de praktijk met participatievraagstukken).
- Morele dilemma's, inclusiviteit, communicatie.
- Samenwerking tussen overheden, organiseren van een goed en continu participatieproces/gesprek, opstelling als netwerkende/faciliterende overheid irt politieke besluitvorming.
- Kennisleemte en vooroordelen bij burgers, bedrijven en bestuurders.
- Samen werken aan best practices en succes- en faalfactoren.
- Er wordt, oa nav de toeslagen-affaire, door verschillende (uitvoerings-) instanties de nadruk gelegd op het 'luisteren naar de burger'. Wat betekent deze uitspraak en hoe raakt deze uitspraak het participatiedomein?
- Stakeholders zijn meestal wel bereid tot participeren maar hoe bereik je de gewone burger.
- Participatiedilemma's en samenhang met politiek-bestuurlijke afwegingen.
- Participatiemoetheid onder inwoners; representativiteit in een participatietraject; kies je voor online of offline, of ontkom je niet aan een combinatie om alle doelgroepen te bereiken.
- Voortuitblik naar de participatieverordening; inclusiviteit/representativiteit, verleiden van collega's die terughoudend zijn over participatie om toch trajecten te organiseren.
- Representativiteit, weerstand, 'marketing' hoe bereik en betrek je mensen.
- Participatiebeleid, participatieverordening, relatie Omgevingswet.

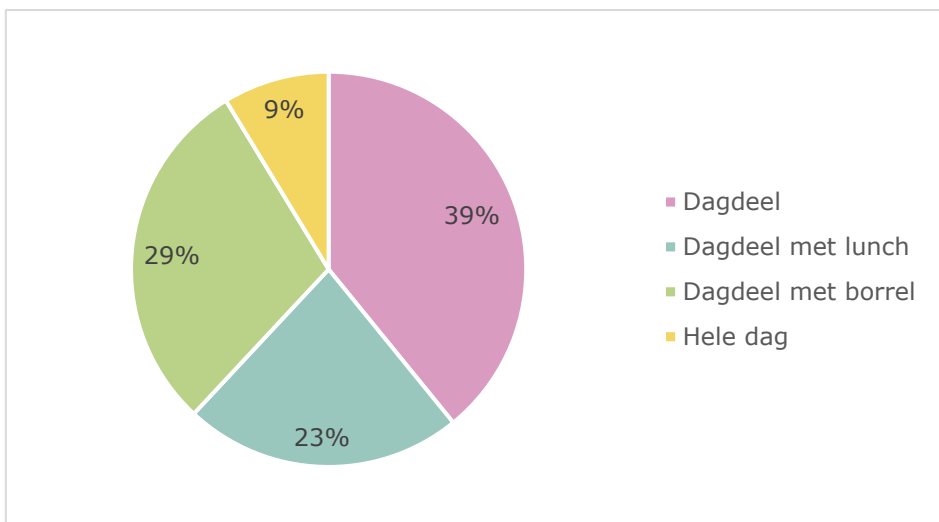
- Hoeveel participatie opbrengt in termen van vermeden kosten van rechtsgang, vragen beantwoorden gemeenteraden, overvragen ambtelijke organisaties door actiegroepen en belangenorganisaties.
- Hoe betrek je de zwijgende meerderheid Hoe zorg je dat tegenstanders het gevoel hebben dat ze zich toch gehoord voelen Hoe ga je om met mensen die ondanks een goed verlopen participatieproces via raad en wethouder toch hun gelijk (proberen) te halen? Hoe neem je de interne collega's op de goede manier mee in dit proces Hoe neem je raad en college mee in dit proces zodat alle neuzen dezelfde kant uit staan?
- Belang van verandering interne organisatie bij gemeenten om participatie breed op de standaard te krijgen.
- Polarisatieprobleem
- Hoe kunnen we kosten en baten van de wijze van participatie vooraf eenduidig in kaart brengen.
- Relatie representatieve en participatieve overheid.
- Wat is de rol van de overheid om te zorgen dat de burger participeert met zijn omgeving in het kader van de Omgevingswet?
- Sommige groepen zijn ondervertegenwoordigd of moeilijk te bereiken/betrekken (aandacht schenken aan inclusiviteit en ongelijkheid). Participatie bij integrale gebiedsontwikkeling waarin maatschappelijke opgaven een plek moeten krijgen (is voor professionals al 'zware kost').
- Vullen en gebruiken van de kennisbank Participedia.net met innovatieve voorbeelden van participatie. Opbouwen van de Nederlandse kennisbasis in deze bestaande wetenschappelijke omgeving. Deelnemen aan co-design van de verdere ontwikkeling van Participedia met de vele onderzoeksinstellingen wereldwijd die eraan bijdragen.
- Participatie bij infrastructurele projecten (met gebiedspartners).
- Ruimte voor diversiteit van meningen in het participatieproces.
- Is draagvlak (kent veel dimensies) de basis voor participatie (kent veel gradaties) of omgekeerd? Is een transparante vorm van "tegenspraak" een goede basis voor draagvlak?
- Leren samenwerken - inzet ervaringskennis - ongemak in / spanningsvelden bij participatie.
- Draagvlak vs. inspanning.
- Verwachtingsmanagement, eigen collega's aan het gesprek laten beginnen over participatie.
- Plaats van participatie binnen ons politieke bestel. Bijvoorbeeld: verhouding participatie - gemeenteraad.
- Raad en participatie, inclusieve participatie, jongeren participatie.
- Lokaal Burgerberaad.
- Participatie bij de energietransitie. Niemand wil eraan en toch zal het moeten. Wat werkt wel/niet?
- Inclusie.
- Participatiewensen burgers in kaart (profielen), of en hoe het hebben van basiskennis burgerparticipatie kan verbeteren.
- Participatie tijdens de beleidsfase (casus programma Integraal Riviermanagement), e-participeren.
- Rol van college en raad in participatieprocessen, continuïteit in participatie in gebieden waar veel gebeurt of over thema's met veel impact op de samenleving.
- Uitdaagrecht bij overheden.
- Participatie in transitieopgaven.
- Ik ben breed geïnteresseerd.
- Vroege fase, verbinding met besluitvorming, onderbouwing nut en noodzaak en toegevoegde waarde van participatie.

- Relatie participatie/lokale politiek Betrekken stille midden Voorkomen participatiemoetheid etc.
- Hoe komen we van experimenten naar stevigere werkwijzen, zonder de nodige flexibiliteit te verliezen. Borgen én blijven ontwikkelen.
- Ervaring van participatie bij beleidsdossiers en de rol van de omgevingsmanager daarbij.
- Hybride bijeenkomsten.
- Besluitvorming.
- Toolbox Draagvlak vergroten.
- Contact erkenning weerstand doorvragen.

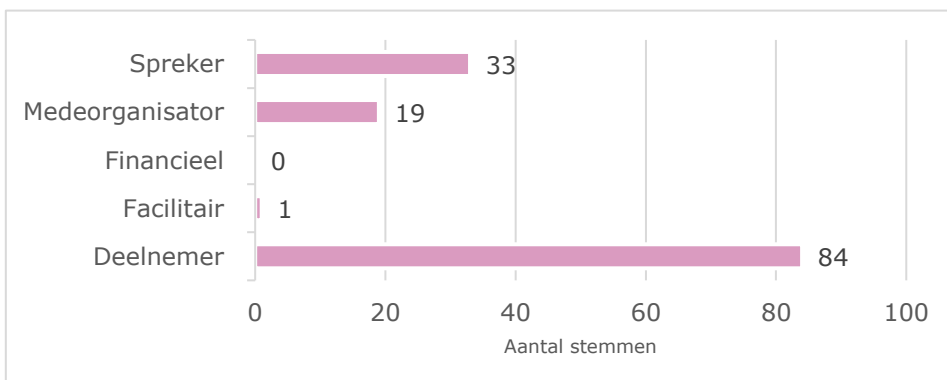
Vraag 7

Hoe lang zou de bijeenkomst volgens u moeten duren?

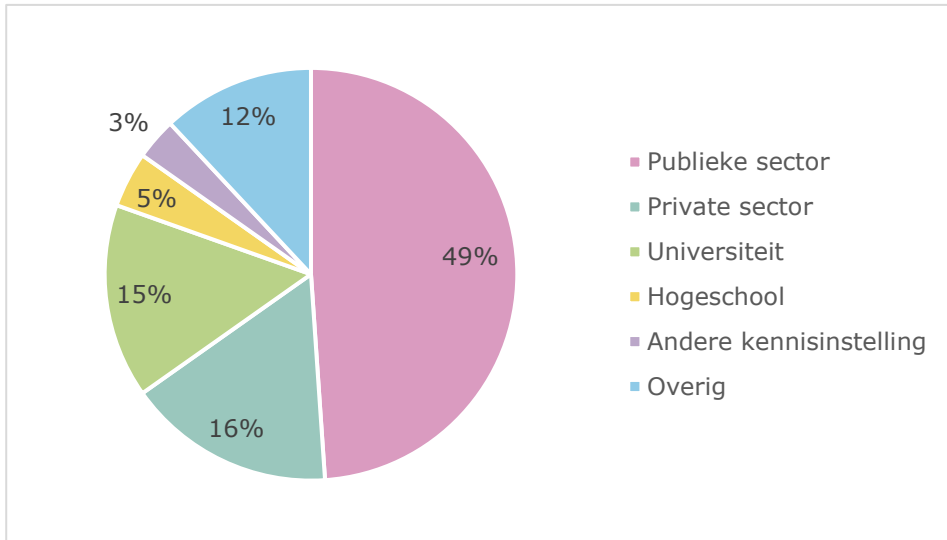
Vraag 8

Op welke wijze zou u willen bijdragen aan deze netwerkbijeenkomst? (meerdere antwoorden mogelijk)

Vraag 9

In welke sector bent u werkzaam?

Colofon

Projectnaam	Enquête netwerkbijeenkomst participatie
Rapportversie	2022.05.27.4
Contactpersoon	Felix Wolf
	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat Directie Participatie Kennisknooppunt Participatie (KKP)
	Rijnstraat 8 2515 XP Den Haag Postbus 20901 2500 EX Den Haag felix.wolf@minienw.nl 06 11254139
Bijlage(n)	Resultaten enquête - Inventariseren van de behoeften voor een netwerkbijeenkomst participatie (opgenomen in dit rapport)
Auteurs	Felix Wolf, Plv. Programmamanager Kennisknooppunt Participatie Marijn Stouten, GovernEUR Erasmus Universiteit Rotterdam